

TA'LIM MUASSASALARI JOYLASHGAN KO'CHALARDA BOLALARNING HARAKAT MIQDORINI O'ZGARISHI

Javlon Abdujalilovich Axunov
Farg'ona politexnika instituti

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada ta'lim muassasalari joylashgan ko'chalarda piyodalar harakat xavfsizligini ta'monlash yuzasidan piyodalar harakat miqdori o'rganildi.

Kalit so'zlar: Yo'l-transport hodisalari, piyoda, piyodalarning harakat miqdori, xavfli yo'l bo'lagi, yo'l harakati qoidalari.

KIRISH

Ta'lim muassasalari joylashgan ko'chalarda harakat xavfsizligini tashkil etishda transport va piyodalar harakatini tavsiflovchi ko'rsatkichlarni tadqiq qilish asosiy vazifalardan biri hisoblanadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

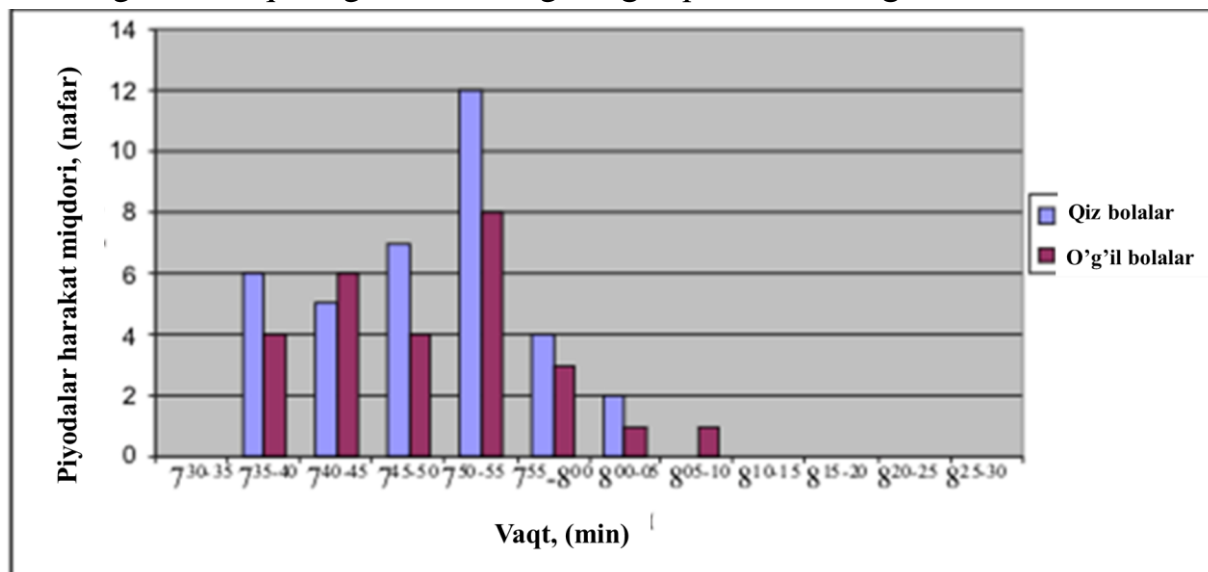
Ta'lim muassasalari mintaqasida piyodalar harakat miqdorining asosiy qismini bolalar tashkil etadi. Mintaqada "Yo'l harakati qoidalari" bo'icha ko'nikma hosil qilmagan tajribasi kam ko'plab bolalar va haydovchilar murakkab harakatlanish sharoitlarini tezda anglab yetmasliklari, shuningdek, odat tusiga kirib harakatlanishga halal beruvchi turli noqulay yo'l sharoitlari, transport vositasining qator kamchiliklari "Xavfli yo'l bo'lagi" ni vujudga keltiradi[1]. Bunday sharoitda mintaqada harakatlanuvchi bolalar yo'l harakati qoidalarini mukammal bilishlari va ularga amal qilishlari real sharoitlarda harakat xavfsizligini ta'minlashga imkon yaratadi.

Piyodalar harakat miqdori o'zgaruvchan ko'rsatkich bo'lib, u oylar, hafta kunlari va sutka soatlari ichida yo'nalishlar bo'yicha o'zgarib turadi hamda ko'chani ahamiyatiga bog'liq. Masalan, yirik shaharlarning markaziy ko'chalarida 5÷6 ming piyoda/soat miqdorida kuzatilsa, tuman ko'chalarida esa 50÷150 piyoda/soatni tashkil etadi[2-3].

Umuman O'zbekiston Respublikasi hududida ta'lim muassasalari mintaqasidan o'tgan avtomobil yo'llarining asosiy qismiga piyodalar harakat miqdorining yuqori ko'rsatkichlari o'quv yili davrining sentabr va may oylari, oralig'iga to'g'ri keladi. Ta'lim muassasalari mintaqasidagi bolalar harakat miqdorining vaqt davomida o'zgarishi ko'pincha

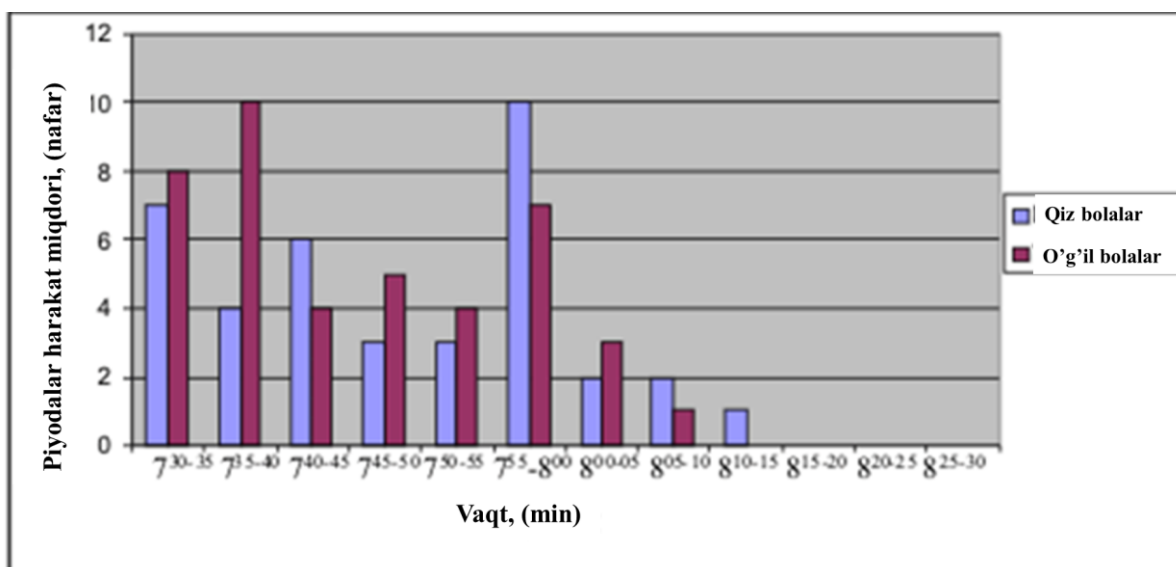
maktabdagi dars vaqtining boshlanishiga bog'liq ravishda o'zgaradi.

1- rasm. 16-maktabdan 50 m uzoqlikda joylashgan piyodalar o'tish joylaridagi piyodalar harakat miqdorining vaqtga bog'liq ravishda o'zgarish gistogrammasi.

Farg'ona shahridagi Farg'ona shahri xalq ta'limi bo'limiga qarashli 16-sonli maktab mintaqasida maktabdan 50 m-100 m uzoqlikdagi piyodalar o'tish joylarida tadqiqot ishlari olib borildi. Tadqiqot ishlari natjalari shuni ko'rsatadikiy 16-maktabdan 50 m uzoqlikda joylashgan piyodalar o'tish joylaridagi piyodalar harakat miqdori soat 7:35-7:55 gacha ko'tarilgan bo'lib bu vaqt orligida o'tgan bolalar harakat miqdorining asosiy qismini qiz bolalar tashkil etganligini yuqorida keltirilgan gistogrammadan ko'rishimiz mumkin(1-rasm). Gistogramma o'zgarishiga qaraydigan bo'lsak bolalar harakat miqdari son jixatdan quydagi tartibda o'zgardi: qiz bolalar soat 7:50-7:55 gacha maksimum 12 nafarni, soat 8:00-8:05 gacha minimum 2 nafarni va o'g'il bolalar soat 7:50-7:55 gacha maksimum 8 nafarni va soat 8:05-8:10 gacha minimum 1 nafarni tashkil etdi.

16-maktabdan 100 m uzoqlikda joylashgan piyodalar o'tish joylaridagi piyodalar harakat miqdori soat 7:30-7:40 gacha ko'tarilgan bo'lib bu vaqt orligida o'tgan bolalar harakat miqdorining asosiy qismini o'g'il bolalar tashkil etganligini yuqorida keltirilgan gistogrammadan ko'rishimiz mumkin(2-rasm). Gistogramma o'zgarishiga qaraydigan bo'lsak bolalar harakat miqdari son jixatdan quydagi tartibda o'zgardi: qiz bolalar soat 7:55-8:00 gacha maksimum 10 nafarni, soat 8:10-8:15 gacha minimum 1 nafarni va o'g'il bolalar soat 7:35-7:40 gacha maksimum 10 nafarni va soat 8:05-8:10 gacha minimum 1 nafarni tashkil etdi.

2-rasm. 16-maktabdan 100 m uzoqlikda joylashgan piyodalar o'tish joylaridagi piyodalar harakat miqdorining vaqtga bog'liq ravishda o'zgarish gistogrammasi.

XULOSA

Qilib aytadigan bo'lsak, bolalar muassasalari mintaqasidagi transport oqimining harakatlanish tartibi boshqa avtomobil yo'l bo'laklaridagi harakatlanishni tavsiflovchi ko'rsatkichlardan farq qildi. Bunga asosiy sabab mintaqada bolalar harakat miqdorining tartibsiz ravishda o'zgarishidir. Demak, ta'lim muassasalari joylashgan ko'chalarda harakat xavfsizligini ta'minlash uchun bolalar harakat miqdorining o'zgarishini doimiy ravishda tadqiq qilish, ularga nisbatan kerakli chora tadbirlar ishlab chiqish va amaliyotga joriy qilish talab etiladi. Ya'ni tavsiya barcha bolalar, nafaqat bolalar balki barcha yo'l harakati qatnashchilari jumladan bolalarning ota – onasi, o'qtuvchilari va transport haydovchilari o'rtasida yo'l harakati qoidalari va ularga qat'iy amal qilish to'g'risida targ'ibot – tashviqot ishlari ommoviy ravishda olib borilsa bolalar bilan bog'liq YTHlari soni va og'irlik darajasini kamayishiga katta ta'sir ko'rsatgan bo'lar edi.

REFERENCES

1. Azizov Q.X. Yo'llarda xavfsiz harakatlanish asoslari: Oliy o'quv yurtlarining bakalavriat ta'lim yo'nalishi talabalari uchun o'quv qo'llanma / S.M. Qodirov tahriri ostida.-T.: "TAYI", 2004.-71b.
2. Abdukhalilovich, I. I., & Abdujalilovich, J. A. (2020). Description Of Vehicle Operating Conditions And Their Impact On The Technical Condition Of Vehicles. *The American Journal of Applied sciences*, 2(10), 37-40.
3. Axunov, J. A. (2021). PIYODANI URIB YUBORISH BILAN BOG'LIQ YTHLARNI TADQIQ QILISHNI

- TAKOMILLASHTIRISH. *Academic research in educational sciences*, 2(11), 1020-1026.
4. Khusanjonov, A. S. O., & Nosirjonov, S. I. O. (2021). Theoretical foundations of the acceleration slip regulation system. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 11(9), 618-623.
5. Fayzullayev, E. Z., Raxmonov, I. S. O., & Nosirjonov, S. I. O. G. L. (2021). TOG'IQLIM SHAROITINING TRANSPORT XARAKATI XAVFSIZLIGIGA TA'SIRINI O'RGANISH. *Academic research in educational sciences*, 2(12), 53-56.
6. O'G, T. X. S. S., & O'G'Li, N. S. I. (2021). AVTOMOBILLAR BO 'YLAMA ORALIG 'IDA XAVFSIZ MASOFANI MEYORLASH USLUBI. *Academic research in educational sciences*, 2(11), 1179-1183.
7. Ergashev, M. I., Nosirjonov, S. I., & Mamasoliyev, J. J. (2022). EFFECTIVE USE OF EXISTING TIRE PRESSURE MONITORING AND CONTROL SYSTEMS AT ROAD TRANSPORT ENTERPRISES IN UZBEKISTAN. *Innovative Technologica: Methodical Research Journal*, 3(03), 39-49.
8. Omonov, F. A., & Sotvoldiyev, O. U. (2022). ADAPTATION OF SITUATIONAL MANAGEMENT PRINCIPLES FOR USE IN AUTOMATED DISPATCHING PROCESSES IN PUBLIC TRANSPORT. *International Journal of Advance Scientific Research*, 2(03), 59-66.
9. Omonov, F. A., & Dehqonov, Q. M. (2022). Electric Cars as the Cars of the Future. *Eurasian Journal of Engineering and Technology*, 4, 128-133.
10. Omonov, F. A. (2022). Formation and Analysis of Urban Passenger Traffic Control. *Eurasian Journal of Research, Development and Innovation*, 6, 6-13.
11. F. A. Omonov (2022). THE IMPORTANT ROLE OF INTELLECTUAL TRANSPORT SYSTEMS IN INCREASING THE ECONOMIC EFFICIENCY OF PUBLIC TRANSPORT SERVICES. *Academic research in educational sciences*, 3 (3), 36-40.
12. Мелиев, Х. О., Исмадиёров, А. А., Шермухамедов, А. А., & Эргашев, Н. Т. (2021). УНИВЕРСАЛ ШАССИЛИ ТРАКТОР ТИРКАМАСИ КУЗОВ ПЛАТФОРМАСИНИНГ ЛЕГИРЛАНГАН ВА ОДДИЙ УГЛЕРОДЛАНГАН ПЎЛАТ МАТЕРИАЛЛАРДАН ФОЙДАЛАНГАН ҲОЛДА КУЧЛАНГАНЛИК-ДЕФОРМАТСИЯЛАНИШ ҲОЛАТИНИ СОНЛИ ТАҲЛИЛИ. *Academic research in educational sciences*, 2(11), 1107-1113.
13. Шермухамедов, А. А., Эргашев, Н. Т., Мелиев, Х. О., & Исмадиёров, А. (2021). Универсал шассили трактор тиркамаси кузов платформасининг легирланган ва оддий углеродланган пўлат материаллардан фойдаланган ҳолда кучланганлик-деформатсияланиш ҳолатини сонли таҳлили. *Academic research in educational sciences*, 2(11), 1099-1106.
14. F. A. Omonov (2022). THE IMPORTANT ROLE OF INTELLECTUAL TRANSPORT SYSTEMS IN INCREASING THE ECONOMIC EFFICIENCY OF PUBLIC TRANSPORT SERVICES. *Academic research in educational sciences*, 3 (3), 36-40.

15. S. Xujamkulov, A. Abdubannopov, & B. Botirov (2021). ZAMONAVIY AVTOMOBILLARDA QO'LLANILADIGAN ACCELERATION SLIP REGULATION TIZIMI TAHLILI. Scientific progress, 2 (1), 1467-1472.
16. Ismadiyurov, A. A., & Sotvoldiyev, O. U. (2021). MODEL OF ASSESSMENT OF FUEL CONSUMPTION IN CAR OPERATION IN CITY CONDITIONS. Academic research in educational sciences, 2(11), 1013-1019.
17. Абдурахмонов, А. Г., Одилов, О. З., & Сотволдиев, У. У. (2021). АЛЬТЕРНАТИВНЫЕ ПУТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ СЖИЖЕННОГО НЕФТЯНОГО ГАЗА С ДОБАВКОЙ ДЕМОТИЛОВОГО ЭФИРА В КАЧЕСТВЕ ТОПЛИВА ЛЕГКОВОГО АВТОМОБИЛЯ С ДВИГАТЕЛЕМ ИСКРОВОГО ЗАЖИГАНИЯ. Academic research in educational sciences, 2(12), 393-400.
18. Abduraxmonov, A., & Tojiboyev, F. (2021). KORXONADA SHINALAR VA HARAKATLANUVCHI TARKIBNI TAHLIL QILISH VA TEKSHIRILAYOTGAN HARAKAT TARKIBINING XUSUSIYATLARI. Academic research in educational sciences, 2(11), 1357-1363.
19. Сотволдиев, У., Абдубаннопов, А., & Жалилова, Г. (2021). ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ СИСТЕМЫ РЕГУЛИРОВАНИЯ АКСЕЛЕРАЦИОННОГО СКОЛЬЖЕНИЯ. Scientific progress, 2(1), 1461-1466
20. Bahadirov, G., Umarov, B., Obidov, N., Tashpulatov, S., & Tashpulatov, D. (2021, December). Justification of the geometric dimensions of drum sorting machine. In IOP Conference Series: Earth and Environmental Science (Vol. 937, No. 3, p. 032043). IOP Publishing.
21. Muxammadjonovich, K. N. M., & Abduxalilovich, I. I. (2021). Substantiation of Deep Softener Parameters that Cut the Vine Roots and Apply Fertilizer in a Wide-Band Manner. CENTRAL ASIAN JOURNAL OF THEORETICAL & APPLIED SCIENCES, 2(12), 56-59.
22. Обидов, Н. Г. (2019). ФРЕЗЕРНЫЕ ДОРОЖНЫЕ МАШИНЫ В УСЛОВИЯХ ЭКСПЛУАТАЦИИ В ЖАРКОМ КЛИМАТЕ УЗБЕКИСТАНА. In Подъемно-транспортные, строительные, дорожные, путевые машины и робототехнические комплексы (pp. 377-379).
23. Рузибаев, А. Н., Обидов, Н. Г., Отабоев, Н. И., & Тожибаев, Ф. О. (2020). ОБЪЕМНОЕ УПРОЧНЕНИЕ ЗУБЬЕВ КОВШЕЙ ЭКСКАВАТОРОВ. Universum: технические науки, (7-1 (76)).

